

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Udviklingen i landbruget har i de senere år givet anledning til en række overvejelser, der både har baggrund i landbrugets samfundsøkonomiske betydning set i lyset af forberedelserne til en ny landbrugspolitik i EU og i målsætningen om en bæredygtig jordbrugsproduktion, der tager hensyn til natur og miljø. Overvejelserne har også baggrund i den igangværende strukturudvikling i primærjordbruget.

Det er nødvendigt, at et dynamisk landbrugserhverv baseres på en strukturpolitik, som kan medvirke til at fremme fødevarer og fortsat produktudvikling af sunde fødevarer, dyrevelfærd samt harmoni mellem produktion, natur og miljø.

På baggrund af en forespørgselsdebat i Folketinget den 3. april 1997 om den igangværende strukturudvikling i landbruget nedsatte Fødevarerministeren »Udvalget vedrørende landbrugets strukturudvikling«, der bl.a. fik til opgave at analysere strukturudviklingen i de seneste 25 år samt årsagerne til denne udvikling.

Udvalget peger i betænkningen om »Landbrugets strukturudvikling« på flere forhold, der har påvirket strukturudviklingen i retning af stadig færre og større landbrugsbedrifter, herunder såvel de størrelsesøkonomiske fordele ved større driftsenheder som landbrugs- og miljøpolitiske initiativer og lovgivning mv. Indholdet af udvalgets betænkning omtales nærmere nedenfor i afsnit 3.

I forbindelse med vedtagelsen af finansloven for 1998 blev der indgået en politisk aftale om en yderligere reduktion af udledningen af kvælstof fra landbruget frem til 2003 (Vandmiljøplan II). Blandt elementerne i aftalen er en nedsættelse af gødningsforbruget, etablering af våde enge m.m.. Landbrugets situation i forhold til Vandmiljøplanen og andre planlægningsinitiativer omtales nærmere nedenfor i afsnit 4. Vandmiljøplanen har en nær sammenhæng med reglerne i landbrugsloven, der kan give incitament til gennemførelse af frivillige aftaler mellem landmænd og offent-

lige myndigheder med henblik på etablering af våde enge og lignende, jf. nærmere herom i afsnit 5 og 9.

Der har efterfølgende været overvejelser om, i hvilket omfang der er behov for at gennemføre ændringer i landbrugsloven, herunder ændringer, der sikrer, at bæredygtig landbrugsdrift fremmes, og at »gårdslagtinger« modvirkes, jf. bl.a. regeringsgrundlaget »Godt på vej - Danmark i det 21. århundrede«, marts 1998. Overvejelserne har været præget af den stedfundne debat om landbrugets strukturudvikling samt erhvervens økonomiske og samfundsmæssige betydning.

Den økonomiske udvikling har understreget nødvendigheden af et dynamisk og fleksibelt landbrugserhverv, der er konkurrencedygtigt på de internationale markeder, og som kan tilpasse produktionen efter forbrugernes krav om sunde fødevarer af høj kvalitet.

Derudover er det også vigtigt at hensyn til landbrugets muligheder for at tilpasse produktionen i overensstemmelse med kommende ændringer af EU's landbrugspolitik, Agenda 2000, WTO-aftaler mv., at den nationale miljø- og jordlovgivning giver fleksible rammer for landbrugets strukturudvikling.

2. Den gældende lov

Landbrugsloven er fra 1967, og den er ændret adskillige gange siden. I de senere årtier har loven fået en bredere målsætning.

Det vigtigste formål bag den gældende lov er at give mulighed for strukturudvikling og bevare en bred variation af bedriftstyper, såvel heltidsbrug som deltids- og fritidslandbrug, at bevare selvejet og familiebruget som den overvejende besiddelses- og driftsform og at sikre en forsvarlig udnyttelse af landbrugsjorderne.

Endvidere skal loven give mulighed for samtidig hensyntagen til natur og miljø og tilgodese befolkningsudviklingen i landdistrikterne.

Lovens regler om landbrugspligten er et værn mod fjerneje og mod, at landbrugsjorder tages i brug til ikke-jordbrugsmæssige formål.

Om Folketingets behandling af lov nr. 114 af 4. april 1967 om landbrugsejendomme og de senere æn-